

Veselin Vukotić
www.vukotic.net

Pobuna

Osnivači biznisa postaju novi buntovnici. Zašto biznis sve više postaje "novi rokenrol"? Da li se nazire kraj konceptu studiranja za sigurno zaposlenje u državi i kvazi državnim institucijama? Da li su stotine hiljada ljudi po ulicama gradova Evrope indikator brzog pucanja "birokratskog mjehura" - uzročnika današnje krize?

Podimo od dvije činjenice: (1) bez novih firmi, bez stotina i hiljada novih firmi nije moguće produktivno zaposliti mlade ljude u Crnoj Gori; (2) blizu 80% današnjih generacija upisuje fakultete, sa još uvijek ključnom namjerom da rade u postojećim firmama i prije svega, da dođu do sigurnog posla u državi ili NGO sektoru. Otuda pitanje: ko treba da otvara nove firme u Crnoj Gori? Penzioneri? Birokrate? Političari? Država? Stranci?... Ko?

Da li povezivanjem ove dvije činjenice jednostavno možemo zaključiti da **univerziteti** trebaju postati najvažniji inkubatori za nastanak novih kompanija. Zaista, univerziteti na Zapadu to sve više i postaju i jesu. Proces nastave i nastavni planovi se sve više okreću ka istraživanju i preduzetništvu, tom novom načinu razmišljanja. Rezultati istraživanja su u osnovi **novе ideje i inovacije**. S druge strane preduzetništvo za rezultat treba da ima stvaranje jedne nove **energije** kod mladih ljudi. Treba napustiti mehanicistično shvatanje preduzetništva kao otvaranja i vođenja biznisa, najčešće se misli malog i srednjeg. Ne! Preduzetništvo je probuđena energija u čovjeku, okrenutost pojedinca ka stvaranju, kreaciji, ka njegovoj samoaktualizaciji (Maslovljeva hijerarhija potreba). Preduzetništvo je strast za stvaranjem! A svako stvaranje, svaka kreacija nije ništa drugo do miris **lične slobode**. Da li je tačna konstatacija da većina studenata želi da traži zaposlenje u postojećem biznisu i posebno u državi i kvazi-državnim institucijama? Da, konstatacija je tačna i posebno se odnosi na Crnu Goru!...

Ipak, ovaj koncept studiranja za **sigurno zaposlenje** koje obezbjeđuje država počinje da gubi perspektivu. Sami studenti širom svijeta, na Zapadu posebno (vjerovatno zbog **najava pucanja birokratskog mjehura**, slično pucanju mjehura nekretnina ili tehnološkog mjehura početkom ovog milenijuma) spremaju **novu pobunu**. Zapravo, mladi ljudi u vremenskim ciklusima pokušavaju da se otrgnu od svijeta prošlosti, da nađu neku svoju teritoriju ispoljavanja i kreacije. Tako su mladi ranije u muzici, seksu, drogama nalazili put revolta i pobune protiv generacije njihovih roditelja, odnosno načina shvatanja života od strane starijih generacija. Nekada je rokenrol bio taj novi hit - tzv. rokenrol generacija iz šezdesetih godina prošlog vijeka. Kako danas izgleda čudno nadimak "revolucionarnih" Bitlsa - Čupavci, kada vidite da je to samo malo duža kosa za današnje shvatanje.

William Deresiewicz nedavno u New York Times-u dokazuje da sadašnja kultura mlade generacije počinje da odbacuje ranije forme svog ispoljavanja i izražavanja kao što su "beatniks, hippies,

punks and slackers". Umjesto toga oni se mogu nazvati "Generation Sell". "Današnja idealna forma ispoljavanja mladih nijesu ni komune mladih, niti pokreti, niti neki događaji sami po sebi, već je to **mali biznis!**"... Kao da postoji unutrašnja eksplozija kod studenata i dvadesetpetogodišnjaka koji svoju kreativnu energiju kanališu u stvaranje novih kompanija u različitim industrijama: u dijapazonu od dizajna do hrane, od transporta do softvera, gotovo svuda, koristeći na taj način sve prednosti napredne savremene tehnologije.

Zaista, ključni razlog zašto generacija rođena krajem '80-ih i početkom '90-ih godina prošlog vijeka (tzv. Millenials) sve više prihvata novi biznis po mom mišljenju leži u činjenici da su oni rođeni i rasli u vremenu jedne nove tehnološke paradigme (informatičke tehnologije), da su oni srasli sa tom tehnologijom i da je njihov mozak oblikovan shodno toj novoj tehnologiji i na taj način sposoban da je iskoristi za nove biznis ideje.

Odnos prema novoj tehnologiji je pokazatelj veličine međugeneracijske razlike u shvatanju života između tzv. generacije bebi-bumera (rođenih u periodu 1945-1970) i generacije milenijumaca (rođenih krajem osamdesetih i kasnije). O toj razlici se danas u našim školama i univerzitetima, a bogami i u porodicama ne vodi uopšte računa. Profesori - bebi bumeri htjeli bi da učenike i studente - milenijumce vrata na njihov stil studiranja, njihovo razmišljanje i shvatanje života; na raniji sistem vrijednosti i shvatanja života. Konflikt je neizbježan, što je evidentno... Upravo, mladi svoju pobunu danas usmjeravaju na traženje sebe, svoje nezavisnosti i identiteta u osnivanju svog biznisa. Tako danas u SAD od 1000 mladih oko 2/3 želi da radi u svom biznisu ili da bude nezavisno. Osnivači biznisa kao Mark Zukenberg i Steve Jobs postaju "nove ikone" mladih, ne samo u SAD.

Lično smatram da je ova pobuna mladih jedna od "srećnijih" pobuna u civilizaciji Zapada kojoj pripadamo, možda na nivou posljedica pobuna Jevreja u Egiptu, odnosno Mojsijeve pobune prije 4000 godina na razvoj Zapada. Nadam se da ona vodi pucanju birokratskog mjehura... Nove ideje su kao buve: skaču sa glave na glavu. Tako se nadam da će i ova ideja pobune mladih i njihov ulazak u biznis brzo zahvatiti i mlade u Crnoj Gori, posebno na njenim univerzitetima. Mi na UDG smo stvorili tu klicu pobune, koju su mladi već prepoznali, što se potvrđuje i povećanim upisom...